

ANGAJAMENTUL DE ASIGURARE ÎN AUDIT

Drd. Sorin Costel Chiru, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași

Abstract: *The most general definition of an audit is an evaluation of a person, organization, system, process, project or product. Audits are performed to ascertain the validity and reliability of information, and also provide an assessment of a system's internal control. The auditor should consider the following factors when a client who uses a service organization to process certain transactions: the inherent risk and significance of the audit assertion affected by the controls; the extent of the interaction between the client's controls and the service organization's controls; controls applied by the client to transactions processed by the service organization.*

Expresia „audit” provine de la latinescul „audiere” care înseamnă a asculta, a audia, iar verbul englezesc „to audit” este tradus prin a controla, a verifica, a inspecta. În fapt, termenul „audit”, de conotație anglo-saxonă, acoperă în esență aceeași idee ca și termenii de revizie, verificare sau control, dar lui i se asociază adesea conceptele de calitate, de rigoare, modernism, calificare¹.

Organizațiile economice și sociale au produs întotdeauna informații contabil-financiare. Nevoia de a verifica aceste informații implică un control al conturilor, o revizuire a acestora, o examinare critică efectuată de persoane de specialitate, independente².

Realizarea oricărei misiuni de audit implică existența de reguli precis formalizate, cunoscute și acceptate de emițătorii și receptorii informației supuse auditului. Aceste reguli sunt definite la nivel general (național sau internațional). Se ajunge la noțiunea de normă, care permite aprecierea calității unui audit în raport cu un sistem de referință³.

Angajamentul de examinare a informațiilor financiare previzionate, auditorul trebuie să obțină suficiente probe adecvate care să demonstreze că ipotezele conducerii pentru cea mai bună estimare pe care se bazează informațiile financiare previzionate sunt corect întocmite pe baza ipotezelor.

Informațiile financiare previzionate și ipotezele semnificative trebuie să fie corect prezentate, incluzând și o indicație clară dacă sunt ipoteze pentru cea mai bună estimare sau ipoteze teoretice. Se are în vedere, de asemenea, ca informațiile financiare previzionate să fie întocmite pe o bază consecventă față de situațiile financiare istorice, utilizând principiile contabile adecvate.

Informațiile financiare previzionate au ca destinație oferirea unui tablou de bord complet absolut necesar conducerii societății sau pentru a fi distribuite către acționari sau terțe părți.

Cea care este responsabilă de întocmirea și prezentarea informațiilor financiare previzionate, inclusiv de identificarea și prezentarea ipotezelor, este conducerea societății. Auditorului i se poate cere să examineze și să raporteze asupra informațiilor financiare previzionate pentru a mări credibilitatea lor, fie în ideea de a se adresa terților, fie în scop intern.

Pornind de la tipurile de probe disponibile în evaluarea ipotezelor pe care se bazează informațiile financiare previzionate, poate fi dificil pentru auditor să obțină un nivel suficient de satisfacție pentru examinarea unei opinii pozitive că ipotezele nu sunt denaturate semnificativ. Astfel, auditorul, atunci când raportează ipotezele conducerii, oferă o asigurare ce are un nivel moderat.

Acceptarea angajamentului

Înainte de a accepta un angajament de examinare a informațiilor financiare previzionate, auditorul va lua în considerare intenția de utilizare a informațiilor, faptul dacă informațiile vor avea o distribuție limitată sau generală, natura ipotezelor, adică, dacă sunt ipoteze pentru cea mai bună estimare sau ipoteze teoretice, elementele care trebuie incluse în informațiile respective și perioada acoperită de informațiile respective.

Auditorul nu trebuie să accepte sau trebuie să se retragă dintr-un angajament, atunci când ipotezele sunt în mod clar nerealiste, sau când auditorul consideră că informațiile financiare

¹ Richard J., Simons P., Bailly J.-M., *Comptabilité et analyse financière des groupes*, Economica, Paris, 1987, 289-291.

² Boussard D., Eglem J.Y., coordinateurs, *Les mécanismes comptables de l'entreprise*, Entreprendre, Montchrestien, Paris, 1990, pp. 347-363, Chap. *Audit et contrôle intern*.

³ Casta J.Fr., Tabără N., *Evoluția auditului contabil în Franța, pe plan mondial și perspectivele acestuia în România*, Revista Finanțe, Credit, Contabilitate, nr. 2-3/1997.

previzionate, dar și familiarizarea cu procesul de întocmire a informațiilor financiare previzionate de către entitate, luând în considerare următoarele:

- controalele interne asupra sistemului folosit la întocmirea informațiilor financiare previzionate, precum și competența și experiența acelor persoane care întocmesc informațiile financiare previzionate ;
- măsura în care sunt folosite tehnicile statistice, matematice și asistate de calculator;
- natura documentației întocmită de entitate, ce susține ipotezele avansate de conducere;
- metodele folosite la elaborarea și aplicarea ipotezelor;
- exactitatea informațiilor financiare previzionate întocmite în perioadele anterioare și motivele abaterilor semnificative.

Perioada acoperită și procedurile de examinare

Deoarece ipotezele devin mai speculative pe măsură ce lungimea perioadei acoperite crește, pe măsură ce perioada crește în mod firesc și scade capacitatea conducerii de a elabora ipoteze pentru cea mai bună estimare . Perioada nu trebuie extinsă dincolo de momentul la care conducerea are bază rezonabilă pentru a elabora ipoteze.

Factorii ce sunt relevanți pentru analiza de către auditor a perioadei de timp acoperită de informațiile financiare previzionate sunt ciclul de operare, gradul de credibilitatea ipotezelor și nevoile utilizatorilor.

Atunci când se determină natura, timpul și întinderea procedurilor de examinare, considerațiile auditorului trebuie să includă:⁴

- a) Probabilitatea de existență a unor denaturări semnificative;
- b) Cunoștințele obținute în timpul angajamentelor anterioare;
- c) Competența conducerii în ceea ce privește întocmirea informațiilor financiare previzionate;
- d) Măsura în care informațiile financiare previzionate sunt afectate de raționamentul conducerii;
- e) Caracterul potrivit și credibilitatea datelor care stau la baza întocmirii lor.

În evaluare, se vor include și sursa și credibilitatea probelor ce susțin ipotezele conducerii pentru cea mai bună estimare. Probe suficiente, adecvate ce susțin astfel de ipoteze vor fi obținute din surse interne și externe, inclusiv din considerarea ipotezelor în lumina informațiilor istorice și din evaluarea faptului dacă ele se bazează pe planuri pe care entitatea are capacitatea să le îndeplinească.

Auditorul va avea în vedere, atunci când sunt utilizate ipoteze teoretice, dacă toate implicațiile semnificative ale acestor ipoteze au fost luate în calcul. Deși nu trebuie obținute probe care să susțină ipotezele teoretice, auditorul trebuie să se asigure că acestea sunt în conformitate cu scopul informațiilor financiare previzionate și că nu există motive să creadă că acestea sunt în mod evident nerealiste.

Auditorul trebuie, de asemenea, să se concentreze pe măsura în care elementele vor avea un efect semnificativ asupra rezultatelor prezentate în informațiile financiare previzionate. Aceasta va influența măsura în care auditorul va căuta probe adecvate.

Atunci când este angajat în examinarea unuia sau mai multor elemente ale informațiilor financiare previzionate, cum ar fi o situație financiară individuală, este important ca auditorul să considere relația cu alte componente din situațiile financiare. Atunci când un interval de timp scurs din perioada curentă este inclus în informațiile financiare previzionate, auditorul trebuie să considere măsura în care este necesar ca procedurile să fie aplicate informațiilor istorice. Procedurile vor varia în funcție de circumstanțe, de exemplu, ce interval de timp a trecut din perioada previzionată.

Auditorul trebuie să obțină declarații scrise din partea conducerii în ceea ce privește intenția de utilizare a informațiilor financiare previzionate, caracterul complet al ipotezelor semnificative ale conducerii și acceptarea de către aceasta a responsabilității privind informațiile financiare previzionate.

Întocmirea și prezentarea informațiilor

Atunci când se evaluează prezentarea informațiilor financiare previzionate, reglementări sau standarde profesionale relevante, se va avea în vedere dacă:⁵

- a) prezentarea informațiilor financiare previzionate are caracter informativ și nu induce în eroare;

⁴ Munteanu V., *Control și audit financiar contabil*, Editura Lumina Lex, București, 2003, p.356.

⁵ Bostan I., Radu P., *Controlul financiar și auditul*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2003, p.114.

- b) politicile contabile sunt clar prezentate în notele la informațiile financiare previzionate;
- c) ipotezele sunt prezentate în mod adecvat în notele la informațiile financiare previzionate și dacă este prezentată data la care informațiile financiare previzionate au fost întocmite;
- d) baza de stabilire a punctelor într-un interval este în mod clar indicată , iar intervalul nu este selectat în mod subiectiv sau într-o manieră care să inducă în eroare atunci când rezultatele prezentate în informațiile financiare previzionate sunt exprimate sub forma unui interval.
- e) Este prezentată orice schimbare în politica contabilă de la data celor mai recente situații financiare istorice , împreună cu motivul realizării schimbării și efectul acesteia asupra informațiilor financiare previzionate.

Raportul asupra examinării informațiilor financiare previzionate

Raportul unui auditor asupra examinării informațiilor financiare previzionate trebuie sa conțină titlul, destinatarul, identificarea informațiilor financiare previzionate, o referire la ISAE ca standardele sau practicile naționale relevante aplicabile examinării informațiilor financiare previzionate⁶, o declarație a conducerii privind responsabilitatea acesteia în legătură cu informațiile financiare previzionate, incluzând și ipotezele pe care acestea se bazează , iar când este cazul, o referire la scopul și/sau la distribuirea limitată a informațiilor financiare previzionate. Alte elemente componente sunt:⁷

- a) o declarație de asigurare (certificare) negativă din care să rezulte dacă ipotezele asigură o bază rezonabilă pentru informațiile financiare previzionate;
- b) o opinie care să exprime dacă informațiile financiare previzionate sunt întocmite corect pe baza ipotezelor și sunt prezentate în conformitate cu cadrul relevant de raportare financiară;
- c) avertismente adecvate privind posibilitatea de îndeplinire a rezultatelor indicate de informațiile financiare previzionate;
- d) data raportului , care trebuie să fie data la care procedurile au fost finalizate;
- e) adresa auditorului și semnătura.

Un astfel de raport trebuie să stabilească dacă , pe baza examinării probelor ce susțin ipotezele, auditorul a luat la cunoștință de vreo informație care îl determină pe acesta să creadă că ipotezele nu oferă o bază rezonabilă pentru informațiile financiare previzionate și să exprime o opinie din care să reiasă dacă informațiile financiare previzionate sunt corect întocmite pe baza ipotezelor și sunt prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară relevant.

Apoi trebuie să prevadă că:⁸

-este probabil ca rezultatele obținute să fie diferite de informațiile financiare previzionate, pentru că, în mod frecvent, evenimentele anticipate nu au loc după cum se estima , iar abaterea poate să fie semnificativă. În același mod, când informațiile financiare previzionate sunt exprimate sub forma unui interval, trebuie să se menționeze că nu se poate da o asigurare că rezultatele obținute vor cădea în acest interval.

-în cazul unei proiecții, informațiile financiare previzionate au fost întocmite, utilizând un set de ipoteze care includ ipoteze teoretice despre evenimente viitoare și măsuri ale conducerii care nu trebuie neapărat să aibă loc. În consecință cititorii sunt avertizați că informațiile financiare previzionate sunt utilizate pentru alte scopuri decât cele descrise.

Atunci când auditorul consideră că întocmirea și prezentarea informațiilor financiare previzionate nu este adecvată, el trebuie să exprime o opinie cu rezerve sau contrară în raportul asupra informațiilor financiare previzionate, sau să se retragă din angajament, după caz. Dacă se va considera că una sau mai multe ipoteze semnificative nu asigură o bază rezonabilă pentru informațiile financiare previzionate, date fiind ipotezele pentru cea mai bună estimare, sau că una sau mai multe ipoteze semnificative nu asigură o bază rezonabilă pentru informațiile financiare previzionate, date fiind ipotezele teoretice auditorul trebuie să exprime o opinie contrară în raportul asupra situațiilor financiare, fie să se retragă din angajament.⁹

Ni se pare extrem de relevant pentru exercitarea profesiei de auditor faptul că atunci când examinarea este afectată de condiții care împiedică aplicarea uneia sau mai multor proceduri considerate necesare în circumstanțele date , auditorul trebuie să se retragă din angajament, fie să-și declare imposibilitatea de a exprima o opinie și să descrie limitarea sferei angajamentului în raportul asupra informațiilor financiare previzionate.

⁶ ***, *Standarde internaționale de audit*, TEPAL, București , 2002

⁷ Crăciun S., *Controlul și auditul financiar. Expertiza contabilă*, Editura Economică, București, 2002, p.277.

⁸ Ghiță M., Bostan I., *Teoria și practica auditului*, Editura Universitas, Iași , 2004, p.158.

⁹ Tabără N., Horomnea E., Toma C., *Conturile anuale în procesul decizional*, Editura TipoMoldova, Iași, 2001, pp.307-309.